

Eksperta viedoklis

Ar paralēlo ekonomisko darbību valstī var cīnīties tikai nosacīti

Ēnu ekonomika pati par sevi ir plašs jēdziens, tā aptver visas darbības un aktivitātes, kas dod ienākumus, bet dažādu iemeslu dēļ netiek deklarētas un tiek slēptas no aplikšanas ar nodokļiem, kā arī netiek atspoguļotas statistiskajos pārskatos.

Būtībā ēnu ekonomikas jēdziens plašā nozīmē sastāv no trīs elementiem.

1. No slēptas saimnieciskās darbības, kura būtu jāiekļauj valsts nacionālajos kontos, bet uzņēmuma gada pārskatu kļūdainas vai neprecīzas sastādīšanas dēļ tajos netiek uzrādīta, kā arī no nodokļu maksāšanas slēptas saimnieciskās darbības, kas bieži vien ir viena un tā pati parādība.

2. No nelikumīgas darbības, kas aizliegta ar likumu

Kārlis Ketners
Rīgas Tehniskās universitātes profesors

” **Pret nelikumīgajām darbībām var cīnīties tikai ar represīvām metodēm.**

(piemēram, kontrabanda, tirgošanās ar narkotikām, prostitūcija, rekets, naudas viltošana, zādzības, korupci-

ja u.tml.), bet kas nodrošina ienākumus.

3. No paralēlas darbības, proti, iedzīvotāju aktivitātēm, kuri ražo preces un sniedz pakalpojumus, bet nav reģistrēti kā nodarbinātie un nemaksā nodokļus.

Latvijas valsts institūcijas jau šobrīd, administrējot nodokļus un muitas politiku, veic darbības, kuras var piešķaitīt pie ēnu ekonomikas apkarošanas elementiem, bet bez administrēšanas un politikas mijiedarbības acīmredzot neiztikt un ar šiem pasākumiem ir par maz. Iespējamās cīņas metodes ir saistāmas ar to, ar kādu no trim ēnu ekonomikas sastāvdaļām paredzēts cīnīties. Šķiet, skaidrs, ka pret nelikumīgām darbībām var cīnīties tikai ar represī-

vām metodēm, Krimināllikumā paredzētajiem sodiem un to konsekventu piemērošanu, lai nebūtu tā, ka par «sīku huligānismu» un kontrabandu piemērojami līdzvērtīgi sodi.

Ar paralēlo ekonomisko darbību var cīnīties tikai nosacīti, ar sistēmas maksimālo vienkāršību. Paralēlas darbības galvenais iemesls ir sistēmas sarežģītība, nesaprotama maksāšanas kārtība vai arī nekompetenta administrēšana. Viens no variantiem paralēlas darbības apkarošanai ir ieviest fiksēto, vienoto nodokli riska jomās un maksimāli vienkāršot pārskatu un atskaitīšanās sistēmu ar vienu kases grāmatu un vienu pārskatu gadā vai tamlīdzīgi.

► **Visu interviju abonenti var**